

**МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ПРИКАРПАТСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ІМЕНІ ВАСИЛЯ СТЕФАНІКА**

Факультет філології

Кафедра української літератури

СИЛАБУС НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

ОК ВБ УКРАЇНОЗНАВСТВО

Освітня програма 035 Філологія (Українська мова і література)

другий (магістерський) рівень

Спеціалізація (за наявності) –

Спеціальність Українська мова і література

Галузь знань 03 «Гуманітарні науки»

Затверджено на засіданні кафедри
Протокол № 1 від "29" серпня 2022 р.

м. Івано-Франківськ – 2022

Силабус – це документ, в якому роз'яснюється взаємна відповідальність викладача і студента. В ньому представляються процедури, політики, зміст курсу, а також календар його виконання. В силабусі мають бути озвучені вимірювані цілі, які викладач ставить перед своєю дисципліною.

Студент має зрозуміти, чого він/вона зможе навчитися, чим саме може бути корисним цей курс. Силабус окреслює концептуальний перехід від «здобування знань» і «одержання практичних навичок» до компетентностей, що їх може засвоїти студент, вивчаючи цей курс. Силабус включає в себе анотацію курсу, мету (компетентності), перелік тем, матеріали для читання, правила стосовно зарахування пропущених занять. На відміну від робочого тематичного плану і навчально-методичного комплексу дисципліни, силабус створюється для студента.

Форма силабусу розглянута на засіданні НМР університету
Протокол № ____ від «__» _____ 2022 р.

Форма силабусу Затверджена Вченою радою університету
Протокол № ____ від «__» _____ 2022 р.

Розробники силабусу: Вівчарик Наталія Михайлівна – к.філол.н,
доцентка кафедри української літератури

Зміст

1. Загальна інформація	4
2. Опис дисципліни	4
3. Структура курсу	5
4. Система оцінювання курсу (зразок)	9
5. Оцінювання відповідно до графіку навчального процесу	9
6. Ресурсне забезпечення	10
7. Контактна інформація	12
8. Політика навчальної дисципліни.....	12

1. Загальна інформація

Назва дисципліни	Українознавство
Освітня програма	035 Філологія
Спеціалізація (за наявності)	–
Спеціальність	Українська мова і література
Галузь знань	03 «Гуманітарні науки»
Освітній рівень	Магістр
Статус дисципліни	Вибіркова
Курс / семестр	1/2
Розподіл за видами занять та годинами навчання (якщо передбачені інші види, додати)	Лекції – 12 год. Семінарські заняття – 18 год. Самостійна робота – 60 год.
Мова викладання	Українська
Посилання на сайт дистанційного навчання	https://d-learn.pro/course/subscription/through/url/035125cbbcb3b97eafc5

2. Опис дисципліни

Дисципліна «Українознавство» вивчається студентами-магістрами першого курсу навчання у другому семестрі й має на меті утвердження ідей цілісності та консолідації української нації, пізнання унікальної національної спадщини в умовах мультикультуральності, передбачає аналіз наукового і творчого доробку як вітчизняних, так і діаспорних сподвижників української справи, сприяє формуванню свідомого філолога, педагога, здатного використовувати елементи українознавства в науково-освітньому та виховному процесі. Мета: поглибити знання з культурології, літератури, етнопедагогіки, історії, простежити особливості розвитку національної системи духовних цінностей, розвинути почуття національної гідності та самосвідомості; сформувати високий інтелектуально-культурний рівень студентів як освічених фахівців і свідомих громадян.

Завдання (цілі):

- вміти аналізувати суть історичних, суспільно-політичних, мистецьких явищ, виявляти їх причини, взаємозв'язки і наслідки;
- формування свідомого філолога, здатного використовувати елементи українознавства в науково-освітньому та виховному процесі;
- сприяти формуванню високих суспільних, державних, гуманістичних, духовно-культурних ідеалів і принципів;
- свідоме збереження та презентація національної ідентичності в умовах мультикультуральності;
- розвивати творче мислення студентів;
- сформувати навички оперування науковою термінологією, яка використовується у різних сферах;
- виробити навички ідейно-художнього аналізу текстів, використовуючи

порівняльно-історичний, рецептивний та біографічний метод.

Інтегральна компетентність. Здатність розв'язувати складні задачі і проблеми в галузі лінгвістики, літературознавства, фольклористики, перекладу в процесі професійної діяльності або навчання, що передбачає проведення досліджень та/або здійснення інновацій та характеризується невизначеністю умов і вимог.

Загальні компетентності (ЗК):

ЗК1. Здатність спілкуватися державною мовою як усно, так і письмово.

ЗК2. Здатність бути критичним і самокритичним.

ЗК3. Здатність до пошуку, опрацювання та аналізу інформації з різних джерел.

ЗК5. Здатність працювати в команді та автономно.

ЗК7. Здатність до абстрактного мислення, аналізу та синтезу.

ЗК8. Навички використання інформаційних і комунікаційних технологій.

ЗК11. Здатність проведення досліджень на належному рівні.

Фахові компетентності спеціальності (ФК):

ФК2. Здатність осмислювати літературу як полісистему, розуміти еволюційний шлях розвитку вітчизняного і світового літературознавства.

ФК3. Здатність критично осмислювати історичні надбання та новітні досягнення філологічної науки.

ФК8. Усвідомлення ролі експресивних, емоційних, логічних засобів мови для досягнення запланованого прагматичного результату

Програмні результати навчання

ПРН1. Оцінювати власну навчальну та науково-професійну діяльність, будувати і втілювати ефективну стратегію саморозвитку та професійного самовдосконалення.

ПРН3. Застосовувати сучасні методики і технології, зокрема інформаційні, для успішного й ефективного здійснення професійної діяльності та забезпечення якості дослідження в конкретній філологічній галузі.

ПРН4. Оцінювати й критично аналізувати соціально, особистісно та професійно значущі проблеми і пропонувати шляхи їх вирішення у складних і непередбачуваних умовах, що потребує застосування нових підходів та прогнозування.

ПРН5. Знаходити оптимальні шляхи ефективної взаємодії у професійному колективі та з представниками інших професійних груп різного рівня.

ПРН12. Дотримуватися правил академічної доброчесності.

3. Структура курсу

№	Тема	Результати навчання	Завдання
1	ВСТУП. Предмет, зміст і завдання курсу. Поняття українознавства. Етапи розвитку українознавства як науки. Українознавчі студії як джерело поширення знань	Розуміти місце українознавства в системі освіти, науки, культури, державотворення («Національна програма патріотичного виховання населення, формування здорового способу життя, зміцнення моральних	Ознайомитися з українознавчими виданнями (енциклопедії, науково-бібліографічні довідники, підручники, часописи) та нормативною базою, пов'язаною з національною програмою виховання та освіти.

	про Україну в світовій спільноті.	засад суспільства», затверджена Постановою Кабінету Міністрів України № 1697 від 15.09.2008 р.; Державна національна програма «Освіта» («Україна ХХІ століття»), затверджена Постановою Кабінету Міністрів України (1993 р.) Національна доктрина розвитку освіти України, затверджена Указом Президента України (2002 р.). Українознавчі видання (енциклопедії, науково-бібліографічні довідники, підручники, часописи).	
2	Глобалізація світу і проблеми збереження національної ідентичності. Проект «Концепції Державної цільової програми співпраці із закордонними українцями». https://ireland.mfa.gov.ua/news/proyekt-koncepciyi-derzhavnoyi-cilovoyi-programi-spivpraci-iz-zakordonnimi-ukrayincyami-na-period-do-2023-roku	Оцінювати й критично аналізувати соціально, особистісно та професійно значущі проблеми і пропонувати шляхи їх вирішення у складних і непередбачуваних умовах, що потребує застосування нових підходів та прогнозування.	Ознайомитися з проектом «Концепції Державної цільової програми співпраці із закордонними українцями». Опрацювати рекомендовану літ. Підготувати повідомлення про міграційні процеси в Україні, види міграцій, їх причини і наслідки.
3	Поняття «етноцид» та «геноцид». Конвенція про запобігання злочину геноциду	Оцінювати й критично аналізувати соціально, особистісно та професійно значущі проблеми і пропонувати шляхи їх	Опрацювати працю і підготуватися до дискусії за нею: Барка В. «Чому я не хочу вертатися до СРСР» https://osvita.ua/school/literature/b/66760/list-2.html

	та покарання за нього.	вирішення у складних і непередбачуваних умовах, що потребує застосування нових підходів та прогнозування	
4	Вплив геополітичного, історичного, релігійного чинника на український національний характер. (Іван Рибчин «Геопсихічні реакції і вдача українця»; В.Липинський, Д.Чижевський, П.Юркевич про риси українського національного характеру).	Застосовувати сучасні методики і технології, зокрема інформаційні, для успішного й ефективного здійснення професійної діяльності та забезпечення якості дослідження в конкретній філологічній галузі.	Опрацювати і підготуватися до дискусії: Землюк В. Етнопсихологічні й етнополітичні особливості ідентичності українців. <i>Наук. запис. Ін-ту політ. і етнонац. дослідж.</i> 2007. Вип. 34. С. 93-110. https://ipiend.gov.ua/wp-content/uploads/2018/07/zemliuk_etnopsykhologichni.pdf На прикладі героя художнього твору (на вибір студента) проілюструвати етнопсихологічні особливості характеру українців.
5	Українознавство в іменах. Методика «навчання через дослідження». Організація і методика проведення українознавчих досліджень.	Застосовувати сучасні методики і технології, зокрема інформаційні, для успішного й ефективного здійснення професійної діяльності та забезпечення якості дослідження. Дотримання академічної доброчесності.	Презентація на одну із запропонованих тем (за вибором студентів). Заохочується робота в групі.
6	Антиколоніальний та постколоніальний дискурс.	Застосовувати сучасні методики і технології, зокрема інформаційні, для успішного й ефективного здійснення професійної діяльності та забезпечення якості дослідження в конкретній філологічній галузі.	Ознайомитися: Агєєва В. За лаштунками імперії. Есеї про українсько-російські відносини. К. : Віхола, 2021. 360 с. Доній В. Теоретичні концепти постколоніального дискурсу. Література в контексті культури: зб. наук. пр. Київ: Видавничий дім Дмитра Бураго, 2015. Вип. 26. С.89–93. http://libs.mfknuim.mk.ua/bitstream/123456789/652/1/%D0%94%D0%BE%D0%BD%D1%96%D0%B9_89-93.pdf Проаналізувати прояви

			антиколоніального та постколоніального дискурсів в літературі (вибір матеріалу за бажанням студентів).
7	Семантики та функціонування національної символіки. Геральдика, топонімія. Релігійно-патріотична символіка.	Застосовувати сучасні методики і технології, зокрема інформаційні, для успішного й ефективного здійснення професійної діяльності.	Творче завдання (робота в групі: виступ і презентація): «Національні символи у різних сферах мистецтва». Попередньо ознайомитися з літ. до теми: Монолатій С. Переможене горе. Мнемонічні фігури (без)державної літератури. Івано-Франківськ : Лілея НВ, 2020. 256 с. Монолатій С. Як сучасна література «пам'ятає» українські міста. Івано-Франківськ : Лілея НВ, 2019. 256 с. Калашник В. Українські вербальні символи як чинник національно-культурної самоідентифікації. <i>Українознавство</i> . 2005. Ч. 4. С. 104-106. file:///C:/Users/ifcem/Downloads/132.pdf Ткаченко А. Символ хреста і спроба структурування літературознавчих категорій. <i>Біблія і культура</i> . Чернівці : Рута, 2000. Випуск 1. С. 127-129.
8	Внесок українського театру у збереження національної ідентичності. Театр «за дротами». Театр «у бомбосховищі»	Оцінювати й критично аналізувати соціально, особистісно та професійно значущі проблеми і пропонувати шляхи їх вирішення у складних і непередбачуваних умовах, що потребує застосування нових підходів та прогнозування. ПРН5. Знаходити оптимальні шляхи ефективної взаємодії у професійному колективі та з представниками інших	Опрацювати і підготуватися до обговорення: Хороб С. Естетична самодостатність українського поетичного театру. У відлуннях часу : статті, рецензії, спогади. Івано-Франківськ : Місто НВ, 2021. С. 58-68; Проблеми міжвидового синтезу в українській культурі в полі діалогів різнонаціональних культурних традицій: колективна монографія / [голов. ред. Г. Скрипник] ; НАН України, ІМФЕ ім. М. Т. Рильського. Київ, 2019. 592 с. Режим доступу: http://www.etnolog.org.ua/pdf/stories/monografiji/2019/udkin.pdf

		професійних груп різного рівня.	
9	Розвиток української кіноіндустрії у часи заборон і переслідувань та на сучасному етапі. Цикл документальних фільмів «Гриф секретності знято».	Оцінювати власну навчальну та науково-професійну діяльність, будувати і втілювати ефективну стратегію саморозвитку та професійного самовдосконалення.	Творче завдання: переглянути один з фільмів про репресованих митців із серії «МОЯ АДРЕСА СОЛОВКИ», написати відгук.

4. Система оцінювання курсу

Накопичування балів під час вивчення дисципліни	
Види навчальної роботи	Максимальна кількість балів
Лекція	-
Практичні заняття	70
Контрольна робота	10
КСР	10
Тестові завдання	10
Максимальна кількість балів	100

5. Оцінювання відповідно до графіку навчального процесу

Види навчальної роботи	Навчальні тижні																	Разом
	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15	16	17	
Лекції																		-
Практичні заняття																	70	70
Контрольна робота									5					5				10
КСР												10						10
Тестові завдання						10												10
Всього за тиждень						10			5			10		5			70	100

Примітка: не рекомендується на один тиждень планувати кілька форм контролю.

6. Ресурсне забезпечення

Матеріально-технічне забезпечення	Мультимедійні презентації (лептоп, проектор), використання системи дистанційної освіти для проведення тестування.
-----------------------------------	---

Рекомендована література

1. Агєєва В. За лаштунками імперії. Есеї про українсько-російські осини. К. : Віхола, 2021. 360 с.
2. Азьомов В. Духовна архетипна система етнонаціонального у паданні української літератури в загальноосвітній школі. *Українська мова і зратура в школі*. 2016. № 4. С. 31-37.
3. Доній В. Творчість О. Довженка у вимірі постколоніального дискурсу. вваліфікаційна наукова праця на правах рукопису. Дисертація на здобуття кового ступеня кандидата філологічних наук зі спеціальності 10.01.01 – аїнська література. – Київський університет імені Бориса Грінченка, Київ, 9. Режим доступу: [920C22ED12C](https://kubg.edu.ua/920C22ED12C) (kubg.edu.ua)
4. Іванишин М. Дискурс національної ідентичності в українському пколоніальному літературознавстві. Монографія. Дрогобич: Посвіт. 2015. 207
5. Іванишин М. Теоретико-методологічна модель націологічної рпретації: основні постколоніальні аспекти. *Рідне слово в етнокультурному ірі: зб. наук. Праць*. Дрогобицький державний педагогічний університет імені а Франка. Дрогобич : Посвіт, 2015. С. 363–371.
6. Історія українознавства: навчальний посібник [для студ. ВНЗ] / Кол. рів: П. Кононенко, Л. Токар (кер. проекту та наук, ред.). К. : Академвидав, 1. 512 с.
7. Калакура Я. Історичні засади українознавства. К. : НДІУ, 2007. 381 с.
8. Касян Л., Семенюченко О. Практикум з українознавства [Для слухачів ів підвищення кваліфікації з українознавства, вчителів ЗНЗ, методистів, іентів, викладачів ВНЗ]. К. : НДІУ, 2008. 80 с.
9. Касян Л., Семенюченко О. Українознавство у навчально-виховному іесі. Основи методики викладання: науково-методичний посібник. К. : НДІУ, 8. 56 с.
10. Кононенко П. Українознавство: Підручник для вищих навчальних іадів. К. : Науково-дослідний інститут українознавства, 2005. 680 с. Режим іупу: <http://www.ndiu.org.ua/images/book/ukrainoznavstvo.pdf>
11. Кононенко П., Пономаренко А. Українознавство: Конспект лекцій. К.: УП, 2005. 392 с. Режим доступу:

aup.com.ua/assets/files/lib/book/ukr_znavstvo.pdf

12. Монолатій С. Переможене горе. Мнемонічні фігури (без)державної ратури. Івано-Франківськ : Лілея НВ, 2020. 256 с.

13. Мосіяшенко В. Українська етнопедагогіка: навч. посіб. Суми : ВТД «Інверситетська книга», 2005. 176 с.

14. Наливайко С. Про специфіку українознавства як науки. *Українознавство*. 2019. №1 (70). С. 14-24.

15. Словник-довідник з українознавства / [текст та за ред. М. Масловської]; Волин. держ. ун-т ім. Івана Франка. Житомир : Євенок О., 2016. 788 с.

16. Соболева О. Особливості масової міграції українців до країн західної Європи після 24 лютого 2022 року. *Українознавство*. 2022. №4 (85). С. 220-229.

17. Стеф'юк І. Портрет українця: Культурологічні есеї та образки / ред. Євгена Барана. К. : Український письменник, 2022. 312 с.

18. Проблеми міжвидового синтезу в українській культурі в полі діалогів національних культурних традицій: колективна монографія / [голов. ред. Г. Пилипчук]; НАН України, ІМФЕ ім. М. Т. Рильського. Київ, 2019. 592 с. Режим доступу: <http://www.etnolog.org.ua/pdf/stories/monografiji/2019/udkin.pdf>

19. Українознавство: концептуальні та теоретико-методологічні основи вивчення / П. Гай-Нижник (кер. проекту). К., 2015. 504 с. Режим доступу: <http://www.hai-nyzhnyk.in.ua/downloads/2015doc.ukrainoznavstvo>.

20. Українська етнопсихологія: історія, розвиток, персоналії: монографія. Ліга-Прес, 2013. 199 с.

21. Українська література в системі українознавства: Посібник / Укл. Пилипчук С.П., Кононенко П. К. : НДІУ, 2004. 300 с. Режим доступу: <http://ndiu.org.ua/images/book/posibnik.pdf>

22. Українознавство: концептуальні та теоретико-методологічні основи вивчення / П. Гай-Нижник (кер. проекту). К., 2015. 504 с. Режим доступу: <http://www.hai-nyzhnyk.in.ua/downloads/2015doc.ukrainoznavstvo>.

23. Філіпчук Г., Вовк М., Котун К., Ходацька О. Потенціал українознавчих інформаційних ресурсів у модернізації педагогічної освіти: досвід України і Канади. *Інформаційні технології і засоби навчання*. Т. 78 № 4. 2020. С.14-31. Режим доступу: <https://journal.iitta.gov.ua/index.php/itlt/article/view/3612>

24. Формування патріотичної та громадянської свідомості учнів: теорія і методика : моногр. / Авт. кол.: Александрова О.С., Левітас Ф.Л., Салата О.О., Петряк О.М., Матвійчук О.Є., Петрошук Н.Р. та ін. ; [за заг. ред. проф. Левітаса Ф.Л. ; наук. ред. Александрової О.С., Салати О.О.]. К. : Київ. ун-т ім. Б.Грінченка, 2018. 172 с.

25. Хороб С. Творення кіноsvіту як художній процес (на матеріалі фільмів українського «поетичного кіно»). *У відлуннях часу : статті, рецензії, спогади*. Івано-Франківськ : Місто НВ, 2021. С. 68-81.

26. Яковлев О., Шульгіна В. Українознавство як методологія культурологічних досліджень доби національного відродження. *Культурологія*. 2021. №4. С. 67-71. Режим доступу: <file:///C:/Users/ifcem/Downloads/138098-296456-2-1.pdf>

7. Контактна інформація

Кафедра	Кафедра української мови, вул. Шевченка, 57, ауд. 312. Тел.: 596074 kaf.lit@ukr.net
Викладач (і) Гостьові лектори	Вівчарик Н. М., к.ф.н., доц., Гросевич І.В., к.ф.н.
Контактна інформація викладача	vivcharik@ukr.net

8. Політика навчальної дисципліни

Академічна доброчесність	Прикарпатський національний університет імені Василя Стефаника прагне створити середовище, яке сприяє навчанню, науковій роботі, впровадженню інновацій, інтелектуальному розвитку студентів і працівників, підтримці особливої академічної культури взаємовідносин. У цій канві політика дисципліни спрямована на дотримання академічної доброчесності зі сторони викладача і студентів, які включають основні принципи: особистого прикладу; відповідальності; справедливості; сміливості; академічної свободи; взаємоповаги; прозорості; взаємної довіри; партнерства та взаємодопомоги; компетентності й професіоналізму; безпеки та добробуту; законності. Дотримання правил поведінки студентів і викладачів, передбачених Кодексом честі Прикарпатського національного університету імені Василя Стефаника (протокол №11, від 29 листопада 2017 року).
Пропуски занять (відпрацювання)	Студенти зобов'язані відвідувати заняття, незалежно від того, у якій формі вони проводяться (авдиторно, дистанційно, індивідуальний графік навчання). Систематичні пропуски занять, без поважних на те причин, є

	підставою для недопущення окремих студентів до складання семестрового контролю.
Виконання завдання пізніше встановленого терміну	Завдання, які студент виконав пізніше зазначених кінцевих термінів, не приймаються і повинні бути відпрацьовані індивідуально. Винятком із цього правила є наявність поважної причини (з документальним підтвердженням).
Невідповідна поведінка під час заняття	Студенти, чия поведінка впродовж одного чи кількох занять не відповідає загальним нормам, встановленим Кодексом честі Прикарпатського національного університету імені Василя Стефаника, можуть бути тимчасово відсторонені від заняття з подальшим індивідуальним відпрацюванням.
Додаткові бали	-
Неформальна освіта	-

Викладач

к.ф.н., доц. Вівчарик Н. М.